

Kukkivat puut – 100 magnoliaa Helsinkiin

Yhteenveto

Helsinki tarvitsee lisää puita ja lisää vihreyttä. Tarvitaan myös vaihtelua, monet puistot ovat kuin toistensa kopioita enimmäkseen samoine puineen ja pensaineen. Vaihtoehtoja on, kuten Tukholmassa, jossa lukuisat kadut ja puistot peittyvät keväisin magnoliansukkuihin. Magnoliat viihtyvät myös lämpenevässä Suomen ilmastossa, jotkut Keski-Suomessa asti. Ehdotan, että Helsinkiin istutetaan kestävimpiä magnoliapuita ja pensaita, esim. japanimagnolia, sateenvarjomagnolia, pensasmagnolia, sekä niiden lajikkeita. Aluksi niitä voitaisiin istuttaa vaikka 100 kappaletta. Annetaan puiden kukkia ja herättää ihmiset keväeseen suurilla tuoksuvilla kukillaan. Puut istutettaisiin ryhminä sopiville paikoille eri puolille kaupunkia, pääasiassa puistoihin. Magnoliat sopisivat erinomaisesti aloittamaan kaupunginvaltuuston jo hyväksymää aloitetta 100000 kaupunkipuun istuttamisesta v. 2035 mennessä.

Oheinen linkki Tukholman magnolioihin kertoo, miltä Helsingissäkin voisi näyttää 10-20 vuoden kuluttua.

Tukholman magnoliat:

<https://gardener.blogg.se/2015/april/magnolior-i-stockholm.html>

Taustaa - ilmastomuutos ja kasvillisuus

Suomen ilmasto on lämmennyt 1800-luvulta lähtien yli 2 astetta [1]. Lämpeneminen on viime vuosikymmeninä kiihtynyt. Ennusteen mukaan v. 2030 Suomen vuotuinen keskilämpötila nousisi jaksoon 1981-2010 verrattuna 1,5-2 astetta ennustemallista riippumatta [2]. Lämpötilailmasto on siis muuttumassa nopeasti ja vaikuttaa olennaisesti myös kasvillisuuden kehitykseen. Lämpeneminen aiheuttaa olennaisia ongelmia rakennetun viherympäristön hoidossa ja kehittämisessä useiden nykyisten kaupunkikasvien kärsiessä, mutta toisaalta monien uusien saadessa tilaisuuden menestyä.

Helsingin kasvisuunnittelun työkalupakki [3] ohjaakin ilmastomuutoksen ennakointiin tulevassa kasvien käytössä. Lisääntyvien ilmaston epävakauden, lumettoman ajan pitenemisen ja tulvien ohella "istutetun kasvilajiston vähälajisuus ja geneettinen yksipuolisuus ovat uhka myös tautien ja tuholaisien kannalta" [4]. Ilmastomuutokseen tulee varautua mm. monipuolistamalla istutuksilla kasvilajistoa.

Kasvit ovat kaupungin vaatteet - Helsingin kasvien käytön linjaukset

Sekä Rakennusviraston kaupunkipuuselvityksessä että viheralueiden kasvien käytön linjauksessa [4,5] painotetaan kaupunkipuiden suurta merkitystä ihmisten hyvinvoinnille.

Puut koetaan puistojen tärkeimmiksi elementeiksi; ne ovat osa elävää luontoa rakennetussa ympäristössä sekä osa luonnon monimuotoisuutta tarjoten elinympäristön ja ravintoa lukuisille hyönteisille, sammalille, jäkälille ja sienille. Puistopuita ilmoitetaan olevan laji-/lajikemääräisesti yli 200 [5], mikä kuitenkin antaa diversiteetistä harhaanjohtavan kuvan: esim. vv. 2000-2005 yksi ainoa puulaji, puistolehmus, edusti 44% istutetuista puista ja lähes puolta katupuista. Kymmenen runsaslukuisinta puulajia vastasivat 97% kaikista puista [5]. Lopuille jäi vain rippeitä.

Kaupunkipuulinjauksessa [6] todetaankin, ilmaston muuttuminen huomioiden, että istutettavien puulajien, -lajikkeiden, -alkuperien ja lisäyslähdeiden määrää lisätään kaupunkipuuston muuntautumiskyvyn turvaamiseksi.

Myös työkalupakissa todetaan, että "Helsingin istutuksissa suosittavaa kasvivalikoimaa monipuolistetaan. Etenkin puuvalikoimaa monipuolistetaan selvästi", "kukkivista puista, pensaista ja perennoista koostuvia istutuksia lisätään", ja "suunnitellaan pienialaisia mutta poikkeuksellisen näyttäviä istutuksia." [4] Edelleen, Rakennusviraston arkkitehtuoriosaston Hämeen ammattikorkeakoululta tilaaman selvityksen mukaan kaupunkilaiset toivoivat eniten kukkivia ja kauniin syysvärin saavia puita [7].

Magnoliat Helsingissä

Magnolioiden kasvatusta Suomessa on perinteisesti ollut ilmastollisesti haastavaa ja kestävimpiäkin niistä ovat olleet selviämisen ääriarjoilla. Hyvän talvenkestävyyden kehittyminen niille edellyttää korkeaa vuotuista lämpösummaa. Ilmastonmuutoksen tuoma kasvukausien piteneminen ja lämpeneminen on kuitenkin nyt avannut mahdollisuuden yhä useampien magnolialajien ja -lajikkeiden kasvattamiseen meidänkin ilmastossamme.

Helsinkiin on vuosien saatossa istutettu lukuisia magnolialajeja, tosin määrällisesti hyvin harvalukuisesti, mutta osoittaen niiden kyvyn kasvaa ja menestyä jopa näillä leveysasteilla. Lajeja, joiden edustajia voi onnekaasti löytää Helsingin pihoilta ja puistoista, ovat mm. japaninmagnolia (*M. kobus*), poppelimagnolia (*M. acuminata*), pajumagnolia (*M. salicifolia*), tähtimagnolia (*M. stellata*), sateenvarjomagnolia (*M. tripetala*) sekä pensasmagnolia (*M. sieboldii*). Samoin löytyy jalostettujen lajikkeiden edustajia, kuten 'Merrill', 'Leonard Messell', 'Wada's Memory', 'Butterfly' ja upea lähes 5-metrinen *xsoulangiana*. Joitakin näistä on kaupunki istuttanut, useimmat ovat päätyneet paikalleen muiden toimijoiden aktiivisuuden ansiosta.

Tavoite ja toteutus

Sekä kaupungin omat linjaukset että kaupunkilaisten toiveet puoltavat puiden lisäämistä Helsinkiin, erityisesti kukkivien puiden [4,6,10]. Lisäksi kaupungin linjauksien mukaisesti sekä puiden laji- että lajikemäärää tulee lisätä.

Ehdotan, että uusina kukkivina puina Helsinkiin istutetaan magnolioita, ensi vaiheessa noin 100 puuta tai pensasta. Ilmaston lämpeneminen on tehnyt kestävimpien lajien ja lajikkeiden viihtymisen mahdolliseksi jopa Keski-Suomessa asti ja suurine tuoksuvin kukkineen nämä kukkivien puiden kuningattaret mahdollistaisivat pienialaisten, erityisen näyttävien istutusten luomisen harkittuihin kohtiin puistoja ja kujanteita. Jotkut lajit ja lajikkeet saattaisivat sopia katupuiksikin, kuten Tukholmassa jo tehdään [8], mutta katupuustutusten kalleuden ja vaatavuuden vuoksi, sekä sellaiseen tarkoitukseen kasvatettujen puiden puutteen vuoksi, lienee sopivinta keskittyä ensi vaiheessa puistoistutuksiin. Ehdotan istutettaviksi magnolioiksi jo kestävimpiä todettuja puita ja pensaita [esim. 9], kuitenkin

sisällyttäen joukkoon kokeiltavaksi sopivan määrän uusia mahdollisesti kestäviä lajikkeita. Suomessa magnolioita kasvatetaan vain muutamassa paikassa ja suurikokoisia kaupunki-istutukseen soveltuvia taimia jouduttaneenkin hankkimaan ulkomailta. Saksasta tuodaan jo nyt suuria puistopuita Helsinkiin [10], ja sieltä löytyy myös magnolioita. Lunaplant [11] tarjoaa magnolioita laajan valikoiman, joukossa Suomessakin kestäviä, ja osaa rungollisina 2-3 m pikkupuina. Lunaplant myös toimittaa Suomeen. Myös Tanskasta ja Ruotsista saattaa löytyä soveltuvan kokoista taimitarjontaa.

Viitteet

[1] <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/suomen-muuttuva-ilmasto>

[2] <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/suomen-muuttuva-ilmasto/-/artikkeli/b801e77a-b461-42cf-8f8b-be63658776ab/kasvukaudet-pidentyvat-ja-lampenevat.html>

[3] Helsingin kaupunkikasviopas. Helsingin kasvisuunnittelun työkalupakki. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2010:12/Katu- ja puisto-osasto. <https://www.hel.fi/hel2/hkr/julkaisut/ohjeet/kaupunkikasviopas.pdf>

[4] Kasvit ovat kaupungin vaatteet. Helsingin rakennettujen viheralueiden kasvien käytön linjaus. Helsingin kaupungin Rakennusviraston julkaisut 2009:11 / Katu- ja puisto-osasto / syyskuu 2009:11/Katu- ja puisto-osasto https://www.hel.fi/hel2/hkr/julkaisut/ohjeet/kasvien_kayton_linjaus.pdf

[5] Rakennusviraston kaupunkipuuselvytys. Taustaselvitys ja nykytilan kuvaus. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2014:4. https://www.hel.fi/static/hkr/tuote_palvelulinjaukset/kaupunkipuulinjaus/Taustaselvitys_191214_low.pdf

[6] Helsingin kaupunki. Rakennusvirasto. Kaupunkipuulinjaus. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2014:8 https://www.hel.fi/static/hkr/tuote_palvelulinjaukset/kaupunkipuulinjaus/Kaupunkipuulinjaus_A4_SUOMI_lowres.pdf

[7] Ninni Forsman. Katupuulajivalikoiman monipuolistaminen Helsingissä –kaupunkilaisten toiveet ja ammattilaisten kriteerit. HAMK, opinnäytetyö, 2015. <https://core.ac.uk/download/pdf/38126891.pdf>

[8] <https://gardener.blogg.se/2015/april/magnolior-i-stockholm.html>

[9] Henri Väre ym. (toim.) Suomen puu- ja pensaskasvio. Dendrologian Seura, 2021.

[10] <https://yle.fi/uutiset/3-8136581>, 24.7.2015

[11] <http://www.lunaplant.de/index.html>

